

До розділу «Джерельна база шкільного музейництва»

Шкільні музеї на шпальтах «Українського історичного журналу»

Анотація

Представлені в «Українському історичному журналі» короткі повідомлення про створення та діяльність шкільних музеїв свідчать про специфіку змісту і форм діяльності, ілюструють процес використання їх потенціалу в системі виховної роботи навчальних закладів радянської доби.

М. В. Шумаков

Шкільний музей бойової слави

Представлено короткий опис діяльності шкільного музею Березнеговатської середньої школи на Миколаївщині. За ініціативи директора школи О. Г. Паскевича та вчителя географії Зуєнка 5 листопада 1967 року у школі відкрито кімнату-музей бойової слави. Тут розташовано фотографії учасників Великої Вітчизняної війни, березнеговатських підпільників, Героїв Радянського Союзу, зокрема, М. Г. Щербини, їхні фронтові листівки, спогади, особисті речі.

Музей є центром виховної роботи школи, де проводяться екскурсії, уроки історії, зустрічі з воїнами-випускниками школи, вечори запитань і відповідей, шкільні конкурси на краще виконання пісень про Радянську Армію, походи по місцях дій Снігурівсько-Березнеговатської підпільної організації, упорядкування могил загиблих, підготовка учнів до участі у грі «Зарниця-2»; працює штаб червоних слідопитів, лекторська група старшокласників, секція військово-патріотичного виховання, клуб старшокласників «Мрія». Учні готують реферати, доповіді та повідомлення.

Традицією стало встановлювати зв'язки з військовими частинами, де проходять службу випускники, у школі проводяться конкурс на кращий подарунок воїнам-землякам. Рада музею звернулась до командирів підрозділів, де проходять службу березнеговатці, з проханням надіслати до школи службові характеристики на випускників. Коли почали надходити листи-відповіді, виникла потреба обладнати в музеї новий стенд – «Спадкоємці доблесті і слави».

Головною метою кімнати-музею бойової слави є виховати гідну зміну радянських людей.

(Український історичний журнал, 1968, №7 – С. 154-155).

Роль шкільних музеїв у політичній освіті старшокласників

Центром політичної освіти підростаючого покоління стали шкільні ленінські кімнати і музеї, кімнати революційної, бойової та трудової слави радянського народу, історико-красознавчі музеї, створені силами самих учнів. На Україні їх налічується до 10 тисяч, кращі визнані переможцями республіканського огляду, присвяченого 100-річчю від дня народження В. І. Леніна. Мета політичної освіти школярів – розширити і поглибити здобуті на уроках знання, виховати активних пропагандистів марксистсько-ленінської теорії, будівників комунізму.

Автор пропонує читачам опис досвіту роботи музеїв В. І. Леніна полтавських середніх шкіл №27, №16, №14. На їх основі представлено основні форми роботи вказаних музеїв: екскурсії, урочисті відзначення днів народження В. Леніна, зустрічі та листування зі старими більшовиками, людьми нагородженими орденами Леніна, працівниками музеїв Леніна, вечори грамзаписів виступів Ілліча, прийом в піонери та члени ВЛКСМ; проведення семінарів конференцій, уроків історії суспільствознавства та літератури, засідань політичних гуртків та клубів, тематичних уроків.

Також учні виготовили макети будинку в Ульяновську, куреня в Розливі, кімнати у Смольному, кабінету Леніна в Кремлі, карту «По ленінським місцях».

При музеях працюють ради музеїв, де діють секції червоних слідопитів, групи лекторів та екскурсоводів. Рада підтримує тісні контакти з комітетом комсомолу, радою піонерської дружини, разом проводять ленінські читання, теоретичні конференції, диспути, конкурси на кращий твір про Ілліча, готують учнів до складання Ленінського заліку.

Серед учнівських колективів розгорнулось змагання за право навчатись в класі-музеї чи ленінській кімнаті, його завойовує клас, в якому немає невстигаючих. Переможця визначає рада музею, комітет комсомолу і рада піонерської дружини, їхнє рішення оголошується на загальношкільній лінійці.

Найголовніше в діяльності ленінських кімнат і музеїв – те, що вони допомагають учням з'ясувати історичну роль В. І. Леніна як великого мислителя та революціонера, засновника Комуністичної партії і Радянської держави.

Також шкільні музеї та кімнати революційної, бойової та трудової слави сприяють поширенню відомостей про людей, які боролись за встановлення Радянської влади, про славні діла земляків у післявоєнний період. З ініціативи ради музеїв влаштовуються туристські походи по рідному краю,

організуються «свята вулиці», де розповідаються про бойові і трудові подвиги людей, чії імена носять ці вулиці.

Особлива роль у процесі виховання молоді покладена на шкільні історико-краєзнавчі музеї, які представляють відвідувачам зміни, що відбулись в житті населеного пункту за останні піввіку і зростання добробуту їх мешканців.

Таким чином, автор вказує, що ідейно-політична робота шкільних історико-краєзнавчих, музеїв Леніна, кімнат революційної, бойової та трудової слави радянського народу сприяє поліпшенню всієї виховної діяльності школи. Удосконалення змісту форм педагогічного впливу на підростаюче покоління, організація суспільно-політичної роботи учнівського колективу дають змогу ефективніше формувати у школярів погляди, притаманні борцям за справу комунізму.

(Український історичний журнал, 1971, №5. – С. 119-12).

Я. О. Кривко

Краєзнавчий гурток і музей у школі

В Уланівській середній школі Глухівського району на Сумщині у 1959 році було організовано діяльність історико-краєзнавчого гуртка. Гурток, як вказує автор, діє і налічує 30 юних любителів історії, допитливих дослідників рідного краю. Керує гуртком учитель початкових класів П. І. Киселенко. Юні слідопити зібрали чимало цікавих краєзнавчих матеріалів, переважно з історії, науки, культури, етнографії, літератури, мистецтва, нумізматики, боністики, філателії тощо. Згодом на їх основі постав історико-краєзнавчий музей, що налічує більше 4 тисяч різноманітних експонатів.

Музей включає два розділи, перший – «Історія рідного краю» містить матеріал про унікальні знахідки давнини, речі побуту і вжитку, зразки одягу, зброї, рукописна історія Уланівської школи. Тут також зберігається велика монографічна колекція та кілька змістовних альбомів про зв'язки з Сумщиною визначних діячів науки, культури, література і мистецтва; більше 2400 примірників газет з різних республік СРСР та зарубіжних країн. На кількох вітринах виставлені книги з дарчими автографами письменників-земляків. Окремий куточок відведено глухівчанину, визначному художникові-графіку Г. І. Нарбуту, представлено його твори, фото та література. Також в музеї зберігаються сотні ювілейних значків, а в куточку «Нумізматика» більше 600 монет різних країн і часів.

У другому – «Бойова слава», оформлено стенд «Слідами партизанської слави», тут експонуються партизанські друковані газети, цінні документи, листи, фото, бойові листки партизан Глухівського району Сумської області.

Музей організовує зустрічі з колишніми партизанами-земляками, учні ведуть листування з різними науково-дослідними інститутами, музеями, архівами, бібліотеками та відомими діячами науки, техніки, культури, літератури, мистецтва. Дружні відносини у музею з деякими організаціями та закладами країн соціалістичної співдружності.

Зібрані матеріали широко використовуються у навчально-виховній роботі. Тут проводяться уроки, щороку учні здійснюють подорожі визначними місцями навколишніх районів, водночас збирають цінні експонати, поповнюючи фонди музею. На краєзнавчих зльотах активісти шкільного музею неодноразово відзначались грамотами і преміями.

Автор вважає, що створений музей вважається одним з кращих на Сумщині, його часто відвідують учні з інших шкіл, а також трудящі навколишніх сіл.

(Український історичний журнал, 1972, №11, – С. 156-157).